

Але незважаючи на значний перелік переваг, існують проблемні аспекти, що гальмують розвиток інвестиційного процесу в регіоні та потребують негайного вирішення. Серед проблемних питань слід виділити такі: недостатня інформаційність щодо наявного ресурсного, трудового та інвестиційного потенціалу регіону; законодавча невизначеність земельного питання, ускладнений доступ до земельних ресурсів; низька платоспроможність населення; недостатньо розвинена інфраструктура інвестиційної діяльності в регіоні; невизначеність більшості підприємств Харківської області щодо довгострокових орієнтирів і стратегій свого розвитку; дефіцит власних коштів, які потрібні для здійснення інноваційно-спрямованих інвестиційних проєктів на підприємствах регіону.

Не набагато краще виглядає інноваційна ситуація в Харківській області. Через низьку конкурентоспроможності своєї продукції за останні роки пішли з ринку або знаходяться на цій межі багато з відомих в недалекому минулому підприємств машинобудування і електронної промисловості. Багато великих підприємств нашої області, створені ще в першій половині минулого століття, організовані індустріально, а не технологічно, і в силу цього об'єктивно не володіють високим інноваційним потенціалом, а значить і інвестиційною привабливістю. Показники інноваційної діяльності підприємств нашої області, хоча і злегка перевищують середні значення по Україні, але при цьому в 5-6 і більше разів нижче аналогічних показників у розвинутих країнах, причому навіть ці дуже скромні досягнення погіршуються з кожним роком [2].

В силу помітного технологічного відставання більшості наших виробництв від світового рівня продовжує зберігатися ситуація, коли просте запозичення стандартної зарубіжної техніки є для підприємств більш привабливим, ніж придбання новітніх технологій та їх освоєння. Серед десятків тисяч малих підприємств Харківської області переважна більшість зайняті в торгівлі, будівництві, громадському харчуванні, ремонті побутової техніки та інших подібних секторах [3]. Малих технологічних підприємств, які виробляють наукоміську продукцію дуже небагато. В силу відсутності постійної кооперації з великими виробництвами такої малій бізнес помітно не впливає на інноваційні показники будь-яких галузей промисловості Харківської області.

Ефективна реалізація інноваційної політики неможлива без створення інноваційної інфраструктури – сукупності підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, маркетингові, консалтингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо). Перш за все, це великі конкурентоспроможні фінансово-промислові корпорації, інноваційні фінансово-кредитні установи (центральна та регіональні) та технологічні парки, а саме – комплекси підприємств та організацій з визначеними науково-технічними напрямками. Зазначені комплекси об'єднують дослідження, розробки та виробництво і на основі розвинутої підприємницької діяльності забезпечують виробництво конкурентоспроможної продукції та реалізацію нових високих технологій. Матеріальною базою інноваційної структури є велика наукова організація і територія з розвинутою науковою, виробничою, господарською та соціальною інфраструктурою, орієнтованою на розробку і впровадження нових технологій, машин та матеріалів.

Результатом недооцінки важливості інноваційної складової в економіці регіону є відсутність реальних пріоритетів і цілей його довгострокового розвитку, відсутність реалістичної інноваційної стратегії і програми по її реалізації. Активний розвиток інноваційної діяльності можливий тільки при активній державній підтримці. Для цього необхідно активізувати розробку інноваційних проєктів та їх державне фінансування, використовуючи методику міжгалузевих балансів. В силу цієї ж недооцінки вкрай незадовільним є рівень організаційно-управлінського та методологічного забезпечення всіх починань і рішень в інноваційній сфері. Велику частку своїх можливостей витрачають на підтримку функціонування діючого

господарського комплексу, а до завдань його модернізації і розвитку звертаються безсистемно і непослідовно.

Неспроможність вирішити ці проблеми гальмує притік іноземного капіталу як в економіку країни в цілому, так і в економіку Харківської області. Саме тому необхідно вірно визначити пріоритетні завдання щодо розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності Харківської області, урахувавши сильні та слабкі сторони регіону, а саме: спрямованість діяльності регіону на розвиток високих технологій для виготовлення високотехнологічних та конкурентоспроможних у світі товарів; сприяння інтенсивній конкуренції для заохочення інвестицій до інноваційних проєктів; реструктуризації педоліків фінансово-інвестиційної сфери та усунення зовнішніх негативних соціально-економічних й політико-географічних ефектів; підтримка юридичних гарантій прав власності та зобов'язань щодо виконання контрактів; створення стабільних умов інвестування для іноземних та вітчизняних інвесторів; запровадження нових форм налагодження контактів між вітчизняними та зарубіжними інвесторами.

Література:

1. Державний комітет статистики в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів України 2014. Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kiis.com.ua/materials/pr/20142904/RIPR2014.pdf>
3. Інноваційний розвиток промисловості як складова структурної трансформації економіки України. Аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень. Серія «Економіка». Випуск 15. – Київ. – 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Ekomika_15-694c8.pdf

Найда І. С., к.е.н., асистент,

Найда А. В., к.е.н., доцент,

*Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО – СОЦІАЛЬНИЙ ЗАПИТ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Розвиток концепції здорового способу життя та формування здорової нації, яка репрезентується через мас медіа, формує «нового покупця» (споживача продукції), який вже не просто іде на ринок чи у магазин та купує продукцію із широкого однотипного асортименту, а намагається оптимізувати вартісні та якісні показники. Часто спостерігається, коли споживач, вибираючи продукцію, починає вивчати її склад та впливає свій вибір на найбільш якісному продукті.

Соціальний запит на органічну продукцію формує попит, на який реагує виробник. На сьогоднішній день спостерігається тенденція зростання сертифікованих органічних господарств в Україні. Так, в 2015 р. їх кількість становила 210 господарств проти 31 господарства у 2002 р. [1]. Відповідно до даних швейцарсько-українського проєкту «Розвиток органічного ринку в Україні», що виводжується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія), основними виробниками українських органічних маркованих продуктів є: ТОВ «Органік Мілк» – молочна продукція; ТОВ «Фабрика бакалейних продуктів» (ТМ Жменька) – крупи, борошно, пластівці, горох; ПАТ «Житомирський маслозавод» (ТМ Рудь) – морозиво; ТОВ «Фітосвіт ЛТД» – чай з лікарських трав; ПП «Агроєкологія» – крупи, борошно; ПП «Галекс-Агро» – мед, крупи; ФГ «Лелека 92» – ябля; ФСТ «Золотий пармен» – сік та інші [2].

Недосконала система захисту прав споживачів та зростаюча популярність органічної продукції в Україні сприяла появі прикладів недоброзичливої конкуренції серед виробників сільськогосподарської продукції. Так, попри незначну кількість таких господарств в Україні, в мережах супермаркетів зростає асортимент продукції із маркуванням «еко», «біо», «натур», яке не завжди має відношення до органічного виробництва. Тому таке маркування слід розглядати як нічим не підтверджений маркетинговий хід товаровиробників для збільшення кількості споживачів. Як виняток, складає імпортована продукція з аналогічним маркуванням, в країні-виробника якої так прийнято називати органічну продукцію, яка відповідає вимогам ЄС.

Органічною продукцією є продукція, отримана в результаті сертифікованого виробництва відповідно до вимог Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» [3]. Зокрема, при виробництві органічної продукції заборонено використовувати добрива, пестициди, ветеринарні препарати для тварин та харчові добавки, що можуть негативно впливати на здоров'я споживачів.

При маркуванні імпортованої органічної продукції використовується державний логотип «органічний продукт». Відсутність державного логотипу «органічний продукт» та затверженої Постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок та вимоги до маркування органічної продукції» унеможливає використання Закону, що створює правові колізії.

Підприємствам при виробництві органічної продукції слід дотримуватись загальних принципів, затверджених Міжнародною федерацією органічного аграрного руху (IFOAM), зокрема здоров'я, екології, справедливості та турботи (рис. 1).

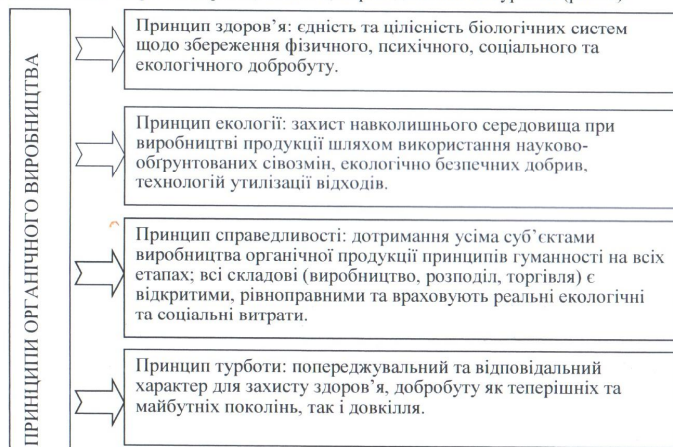

Рис. 1. Основні принципи органічного виробництва відповідно до Міжнародної федерації органічного аграрного руху (IFOAM) [4]

Серед проблем, що стримують розвиток органічного виробництва в Україні, виділяють 3 групи:

– інституційно-правові (недосконале інституційне забезпечення та низький рівень державної підтримки розвитку сільського господарства; відсутність урядової стратегії

та програми підтримки і розвитку органічного сільськогосподарського виробництва; низький рівень державної підтримки науково-технічних досліджень в органічному виробництві);

– фінансово-економічні (відсутність пільгового кредитування виробників органічної продукції в період конверсії; незадовільний фінансовий стан аграрних підприємств як потенційних суб'єктів розвитку органічного виробництва; широкий асортимент сільськогосподарської продукції, яка вирощена за традиційною системою; нерозвинена система збуту органічної продукції);

– соціально-психологічні (недостатня поінформованість населення про переваги органічних продуктів та їх відмінність від традиційних, низький рівень життя, депопуляція та бідність сільського населення, низький рівень довіри населення до виробників органічної продукції, небажання змінювати стереотипи).

Незважаючи на зазначені проблеми, Україна як аграрна країна має великий потенціал для розвитку органічного сільського господарства, зокрема наявність значних сільськогосподарських угідь та сприятливі природно-кліматичні умови. Рушійною силою, що стимулює підприємства до переходу виробництва органічної продукції, є ряд переваг:

1) економічні – зниження виробничих витрат завдяки відмові від застосування дорогих хімікатів та зменшення енергоємності виробництва; підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках;

2) екологічні – мінімізація антропогенного навантаження на довкілля; збереження та відновлення біорізноманіття в агроландшафтах; сприяння збереженню та відтворенню родючості ґрунтів; обереганню від забруднення водних ресурсів;

3) соціальні – підвищення зайнятості населення у сільській місцевості; створення нових перспектив для малих та середніх аграрних підприємств, збільшення життєздатності сільських громад та розвиток сільських територій [5, с. 204];

4) соціоекономічні – соціальна спрямованість економічних інтересів господарюючих суб'єктів. Їх виробничо-господарська та ринкова діяльність підпорядковується задоволенню потреб споживачів в збалансованому, корисному та смачному харчуванні.

Таким чином, розвиток органічного виробництва в Україні – це реалізація концепції сталого розвитку, що сприяє економічному зростанню, соціальному добробуту та збереженню навколишнього середовища. Зростання попиту на продукцію органічного виробництва сьогодні відбувається завдяки її активній популяризації громадськими організаціями, асоціаціями і самими виробниками шляхом проведення конференцій, семінарів, бізнес-тренінгів та ярмарок.

Література:

1. Федерация органичного руху України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organic.com.ua/>
2. Проект «Розвиток органічного ринку в Україні», що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukraine.fibl.org/ua/ua-contact.html>
3. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: Закон України від 03.09.2013 р. № 425-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/425-18>
4. Принципи органічного сільського господарства // ORGANIC UA – 2010 – № 01-02 (05) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://organic.ua/uk/lib/magazine/18/1344-группу-органичного-сильского-господарства>
5. Довгань, О.М. Органічне виробництво: сутність, об'єктивна необхідність, ефективність / О.М. Довгань, Я.В. Мандибура // Стійкий розвиток економіки. – 2013. – № 1. – С. 200-206.